

— Romský pentekostální sbor Maranatha, Spišská Nová Ves

Následující studie vychází z terénního výzkumu v romských osadách v okolí Spišské Nové Vsi. Výzkum byl zpracován autorkou v bakalářské práci s názvem „Působení Křesťanské mezinárodní misie u Romů v okolí Spišské Nové Vsi“. Tato byla obhájena v květnu 2008 na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice, katedře sociálních věd, oboru sociální antropologie.

Výzkum vlivu působení sboru Maranatha na život v romských osadách autorka provádí od srpna 2007. Za tuto dobu uskutečnila v lokalitě čtyři delší návštěvy. Největší část výzkumu byla provedena v Rudňanech, kam se opakovaně vrací. Jednorázové výzkumy pak byly provedeny v Bystranech, Richnavě, Letanovicích a Žebře.

Uvedení do tématu

Od šedesátých let 20. století se hlavně v západní Evropě rozšířil fenomén konverze Romů k pentekostálním (letničním a charismatickým) církvím. Tato vlna došla i k Romům do Čech a na Slovensko. Na Slovensku tak mezi jinými vznikl i sbor Maranatha pod vedením romského pastora Emila Adama.

Mateřskou církví sboru Maranatha je Církev Nová Naděje (dříve se tato církev nazývala Křesťanská mezinárodní misie) se sídlem v Ostravě, odkud pochází i pastor Emil Adam. Církev Nová Naděje vychází z protestantského evangelicismu – pentekostalismu. Ten se pokouší o přiblížení k prvotní církvi založené o svátku letnic¹. Odkazem této církve je důraz na dary Ducha svatého (dar mluvení jazyky, uzdravování, proroctví apod.). Všechny církve vy-

¹ Z řeckého *pentekosté* (= padesátý den, ve smyslu po Velikonocích). Při svátku letnic byly Ježíšovým apoštolům dány duchovní dary (charismata). Jak se uvádí v Bibli: „Když nastal den letnic, byli všichni (apoštolové) shromážděni na jednom místě. Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchř a naplnil celý dům, kde byli. A ukázaly se jim jakoby ohnivě jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.“ (Bible, Sk. 2, 1-5). V návaznosti na tuto událost byla založena prvotní církev.

cházející z pentekostalismu se vyznačují emocionalitou náboženského projevu a důkladným studiem Bible. Shromáždění nemívají přesně danou formu, důraz je při nich kladen spíše na intenzitu osobního prožitku.² Stejně tak je tomu i u sboru Maranatha, kde je navíc odkaz pentekostalismu rozveden učením takzvaného Hnutí Víry.³

V Ostravě působilo okolo roku 2004 v rámci tehdejší Křesťanské mezinárodní misie romské křesťanské sdružení Radost. V té době byl jeho pastorem již zmiňovaný Emil Adam.⁴ Ten se posléze rozhodl misijně působit na Slovensku, kde v roce 2005 založil nový sbor Maranatha ve Spišské Nové Vsi. V současnosti zakládá nový sbor i v blízkém Popradu. Oba tyto sbory jsou finančně zašitovány organizací Victory World Outreach v rámci podpory misijního působení.

Hlavní shromáždění sboru Maranatha se koná každou neděli v kulturním domě ve Spišské Nové Vsi. Z okolních osad (Rudňany, Letanovce, Markušovce, Bystrany, Smižany, Richnava a některé další) jsou pro věřící k této příležitosti vypravovány speciální autobusy. Přes týden se konají i tzv. „služby“ v jednotlivých osadách, kam jezdí pastor či některý z jeho pomocníků – diákonů. Diákonové jsou lidé přímo z osad, kde tvoří jakési „duchovní zázemí“, a vedle toho se připravují na budoucí pastorskou dráhu dojížděním na semináře v Čechách.

Proč Romové z východoslovenských osad konvertují ke sboru Maranatha?

Odpověď na tuto otázku je samozřejmě velmi složitá a často vyplývá z konkrétních případů konverzí. Pokusíme se zde ve stručnosti shrnout hlavní motivy ke konverzi.

Jednou z nejvýznamnějších příčin konverze ke sboru Maranatha je zápal, se kterým je tato misie vykonávána. V případě sboru Maranatha přitom hraje nemalou roli samotná autorita pastora a jeho nesporné charisma. Pastor je zde brán jako nositel Boha, který navíc vysvětluje aplikaci Božího slova v běžném životě jazykem věřících. Názorně předvádí, jak se modlit, nabádá k lepším vztahům a životu bez hříchu, vyjadřuje se k aktuálním problémům

2 Více o tzv. letničních hnutích a historii romských misí viz článek K. Diensbierové: Vliv letničního hnutí na komunity katalánských Gitanů v jižní Francii. *RDž*, říj 2008, s. 31-33.

3 Vyznavači Hnutí Víry předpokládají, že v možnostech člověka je mnohem víc, než běžně využívá, a že tento lidský potenciál chce Bůh naplnit tak, aby člověk ve všech směrech prosperoval (finance, zdraví). Neděje-li se tak, je za příčinu považována nedostatečná víra v Boží moc. Podle učení Hnutí Víry tak lze všechny problémy řešit absolutní vírou bez jakéhokoliv „myšlenkového omezení“.

4 Více viz studie Zuzany Jurkové (2004).

v komunitě a k obdobným tématům spojeným s žitou každodenností. To většina věřících staví do protikladu vůči přístupu katolických kněží: „*Pastor pekne vysvetluje Písmo, ale farár nie, ten nám nepovie ako máme žiť.*“ Pasivitu a neochotu některých kněží vyjít Romům vstříc lze pak v jistém smyslu považovat za další důležitou příčinu konverze.

Před misijním působením různých církví se většina Romů ze spišského regionu hlásila ke katolické církvi. Kromě důrazu na katolický křest a pohřeb však většinou nebyli aktivními věřícími. Příčiny této situace byly prosté – kostel tradičně slouží jako místo setkávání majoritního obyvatelstva a také často stává v několik kilometrů vzdálené vesnici, což Romům nevyhovuje. Katolická víra je tak zde chápána prizmatem etnicity. V katolické církvi navíc Romové často vnímají nepříjemný tlak, jenž je na ně vyvíjen – například jde o povinnost zpovědi či o obávané moralizování ze strany kněze.

Oproti tomu navštěvováním sboru Maranatha se věřící vzájemně utvrzují ve vlastní hodnotě před Bohem. Dochází zde ke sjednocení se v „rodině Boží“. Tak může dojít k nahrazení stigmatizované identity „Rom“ identitou novou, konfesionální – „křesťan“ (Plachá, 2007: 41–60). Tak se také konvertité sami označují a toto označení staví do opozice k termínu „katolík“. Jak uvádí výpověď, kterou zapsala Plachá:

„Ja si myslím, že Róm, to my sme len dostali ten názov Róm. Ale ja sa cítim – vieš ako? Ako princezná!!! Pretože ja nie som už ani Rómka, ani ne-Rómka, ale ja som princezná. Ale či? Božia!!! Toto je najkrajšie slovo, čo existuje. Ja ‚Rómka‘, ‚Róm‘ nepoznám.“ (2007: 60).

A ještě jedna výpověď:

„Na začiatku boli Adam a Eva, všetci sme od Adama a Evy, sme bratia, bratia v Ježišovi, a je jedno, či čierny, alebo biely, to Boh nerozlišuje, ma rád tých aj tých, rovnako.“

Co má pentekostalismus podobného s romskou zbožností?

Živý Bůh

V literatuře se můžeme často setkat s hledáním analogií v prožívání pentekostální religiozity s náboženským prožíváním Romů (Podolinská, 2007), což je jednou z důležitých příčin jeho oblíbenosti. V případě sboru Maranatha je to například emocionalita a bezprostřední prožívání Boží přítomnosti (dle věřících je na setkáních přítomen „živý Bůh“):

„Všetko čo som vyzkúšala, bolo mŕtve, v kostole, Svedci Jehovovi, všade to nebolo ono. Až tu je to žive, našla som Ježiša, pochopila som že Ježiš žije, že je vnútri každého, je treba ďakovať, chváliť Boha, čítať v Biblii.“

Dôležité je také aktívne zapojenie veriacich pri bohoslužbe hlasitým souhlasem s kazateľom slovom „Amen!“, zvedaním rukou coby dôkazu náležitosti ke spoločenství a v neposlední řadě také zpěvem písní chválicích Boha v romštině.

Něco za něco

V tradiční romské zbožnosti se Boží sankce ve smyslu trestu či odplaty za dobré či zlé skutky projeví již za života člověka („tady a teď“), nikoliv až v životě posmrtném, jak je tomu v katolické víře. Tento přístup misie rozšiřuje o pojetí, při kterém „nový Bůh“ odmění požehnáním a hmotnými statky člověka nejen za jeho skutky, ale i za silnou a pravou víru. Jak uvádí pastor:

„Ježíš Kristus to je karta, to je legitimace, s ní můžeš přijít do jakékoliv banky. Umíte si představit kartu, z které můžeš čerpat kdykoliv peníze? Tak je to s Ježíšem Kristem, to je jak zlatá karta, s kterou otevřeš všechno.“

Síla víry je přitom přímo úměrná penězům, které věřící odevzdávají při bohoslužbě. Ve smyslu kontraktačním se nový Bůh má chovat dle pravidla „čím více dáš, tím více dostaneš“.

Neformálnost?

Diskutabilní prvek v pentekostální bohoslužbě, jenž je někdy brán jako shodný s romským přístupem k posvátnu, je neformálnost. Vzhledem k laxnímu vztahu Romů k teologickým dogmatům, vlastní interpretaci náboženských norem a neformálním improvizovaným modlitbám by se mohlo zdát, že bohoslužba postrádající formálnost bude vítána. Avšak z řad nekonvertitů v oblasti Spiše se ozývají hlasy podezřívající neformální bohoslužbu ze zneuctění posvátna. „Čo je to za kostol? Spievajú tam pesničky a na basgitaru a gitaru hrajú miesto toho, aby sa modlili.“

„Nová víra“ vs. „romská zbožnost“⁵ = Ježíš vs. Satan

Některé prvky „nové víry“ jsou v přímém rozporu s tradiční „romskou zbožností“, která je v lokalitě pastora působení rozšířená. Zejména tradičnější skupinu obyvatel východoslovenských osad to pak odrazuje od konverze ke sboru Maranatha. Pastor Adam se totiž ve svých kázáních negativně vymezuje vůči křesťansko–magickým prvkům v „romské zbožnosti“. Dle jeho slov by chtěl učinit konec tradicím a začít nový život s Kristem.

V „nové víře“ je též patrné absolutní rozdělení světa na božské a ďábelské. Tato silná polarizace se promítá i do pojetí ideí jako nebe vs. peklo, dobro vs. hřích, ale také „nová víra“ vs. „romská zbožnost“. *„Svet je rozdelený na dve časti: jedna je Satan, to je všetko zlé, alkohol, hriechy; druhá je Boh: to je nebo.“*

Katolický Bůh je mrtev

Pastor káže často proti katolické církvi. Katolický Bůh je brán jako Bůh, který je mrtvý, který visí na dřevě (kříži) a nekoná. Do opozice k němu je kladen „nový Bůh“, který je přítomný, živý a uzdravuje. Jak říká pastor:

„...myslíte si, že Bůh je jenom křížek? Že je Ježíš na nějakém dřevě? A už nic nedokáže? Není pravda! Ježíš přišel k slepým a byli uzdraveni! Amen! Ježíš přišel k mrtvému Lazarovi a vstal z mrtvých! Amen! Ježíš – tam nebyl jenom křížek, tam byla nějaká moc, která vzkřísila Lazara, která uzdravovala slepé oči, která vyháněla demony...!“

Dle pastorových slov také mnoho prvků z katolické praxe pochází od ďábla – například přítomnost „svatých obrázků“ a sošek v domě. Ty jsou v tradiční romské domácnosti brány jako záruka štěstí a majetku, k nim se lidé vztahují se svými modlitbami, přísahají na ně apod. Jak ukazuje jedna z výpovědí:

„Pastor káže, že sa nemáme klaňať modlám, nariaďuje ľuďom, aby sväté obrázky a kríže spálili. I manžel prišiel zo zboru a chcel to všetko, čo tu máme, spáliť. Ja som mu za to vynadala,

5 Termínem „romská zbožnost“ jsou označovány tradiční prvky romské religiozity jako víra v revenanty (duchy zemřelých), praktiky ochranné a milostné magie, přítomnost svatých obrázků v domě, mariánský kult apod.

že tu máme Ježíša ako pripomienku, rovnako ako tu máme moju mamu aj tatu. Tak sme to tu nechali. A teraz, tí, čo to urobili a spálili to, nedobre sa im za to darí, nemajú čo jesť, nemajú peniaze a my – ja som šla a na zemi som našla peniaze.“

Pastor se také staví antagonisticky vůči modlitbám k andělům a svatým stejně jako k uctívání mariánského kultu:

„A já Ti říkám, jestli se modlíš už k něčemu jinému, ať je to ke svatým, ať je to za mrtvé, ať je to k Marii, potom Ti chci říct, že to jsou modlitby ne k Bohu, ale to jsou modlitby mimo Boha, a pokud se modlíš mimo Boha, potom Ti chci říct, že první přikázání zní, že nebudeš mít jiného Boha. Proto někdo ještě tady chodí, ale má ty modlitbičky k Marii. Víte co, ani se nemodlete k andělům. Ke svatým se nemodlete, protože oni jsou tak samo, jako my. Oni nejsou Bůh. Kdyby byli Bůh, tak potom by nepřišel dolů Ježíš, ale Panna Marie.“

Přítom vznikají velké rozpory, neboť uctívání Marie – Matky Boží – má v tradiční romské zbožnosti velký význam vyplývající mimo jiné i z postavení ženy/matky v romské společnosti.

Pryč s magií

Pod vlivem „nové víry“ dochází k posunu interpretace příchodu duchů zemřelých („mulo“) za pozůstalými. Víra v „mule“ je v lokalitě pastora působení stále silná. Na tuto skutečnost pastor zareagoval tím, že jakýkoliv kontakt se světem mrtvých pojmenovává jako pokušení od ďábla, tedy že „mulo“ je ďábel převlečený do hávu zesnulého a jeho příchod je třeba zažehnat modlitbami.

Také praktikování ochranné a milostné magie je pastorem považováno za hřích. Paradoxně však někdy pastorovo konání může vzbuzovat rozpaky zejména v interpretaci působení Ducha Svatého skrze jeho Dary. V závěrečné modlitbě se, dle víry v působení Ducha Svatého, má nejvíce projevit jeho moc. V důsledku transcendentního odevzdání dochází k duchovnímu vytržení věřících a někdy i k uzdravení nemocných. Způsob pastorových modliteb, kterými jsou věřící uváděni „do transu“, totiž někteří lidé označují za proklínání a bojí se díky tomu sbor navštěvovat. *„Jak je to tak, že ľudia padajú a nemôžu nič robiť, ja sa toho bojím. To je, že preklína ľudí.“* Někdy byl pastor přímo nařčen z praktikování černé magie při bohoslužbě: *„Všetci, čo chodili do zboru, pomreli. Teraz už lepší, čo nechodia.“*

Přechodové rituály v novém pojetí

Tradiční pojetí křtu a pohřbu je další věcí, která je s „novou vírou“ neslučitelná. Z důvodu ochrany novorozence před zlými silami má pro Romy křest velký význam, a proto je tato skutečnost jedním z dalších důvodů, proč „tradičnější“ Romové „novou víru“ nepřijali nebo opustili. Katoličtí kněží totiž odmítají křtít děti lidem, kteří chodí do sboru. Pastor navíc novorozencům uděluje pouze speciální požehnání a k samotnému křtu dochází až v dospělém věku. Co se týče pohřbů, ty svým věřícím vykonává sám pastor, protože farář prý ty, co chodili do sboru, nechce pohřbívat. Zajímavé je i to, že lidé chodící do sboru usilují o vykonání těchto svátostí knězem, což svědčí o stále přetrvávající víře v magické schopnosti kněze, které pastor nemůže nahradit.

| Maranatha – sobotní shromáždění ve Spišské Nové Vsi |
foto autorka |

Kteří lidé konvertují?

Napříč osadami lze vystopovat určitý druh lidí, kteří aktivně navštěvují sbor ve Spišské Nové Vsi. Dokonce by se dalo říci, že se téměř vždy jedná o střední až vyšší sociální vrstvu v rámci jednotlivých osad. Jedním z důvodů, proč konvertují zrovna vyšší vrstvy obyvatel, může být pastorova orientace na bohatší skupinu lidí. Tato skupina je navíc snadněji schopna opustit tradiční formu religiozity a vydat se vstříc novému pojetí víry. Touží i po zařazení mezi ostatní věřící s perspektivnější vyhlídkou na budoucnost s Kristem i po možnosti vymanit se ze stereotypních představ majority. I z tohoto důvodu je chození do sboru bráno jako prestižní záležitost.

Dalo by se říci, že přijímání „nové víry“ a aktivní navštěvování sboru se děje víceméně po rodinách. V rámci tradičního uspořádání osady se rodina sdružuje pohromadě, tudíž konverze či nekonverze může probíhat na „územní úrovni“. Tato teze však neplatí vždy, neboť zároveň je běžné, že sbor navštěvuje pouze jeden z manželů a je v rodině výjimkou. U zbytku rodiny se pak setkává s nepochopením. Stejně je tomu, jestliže z celé osady pouze malá skupinka lidí navštěvuje sbor. Co se týče mládeže, ta do sboru chodí jen v doprovodu rodičů. Při neděl-

ních bohoslužbách je navíc patrný nezáměr mladistvých o tuto činnost. Také pastor se k této skupině ve svých kázáních víceméně neobrací.

A ti ostatní?

Skutečnost, že nejnižší vrstvy obyvatel osad lze na bohoslužbách vidět jen zřídka, se dá vysvětlit různě. Jednak je to způsobeno tím, že chudoba často souvisí s tzv. rituální nečistotou určující i vnitřní dělení romské společnosti⁶ a logicky se promítá i do takové věci, jakou je navštěvování sboru. Dalším důvodem může být menší úroveň gramotnosti a s tím spojená větší jazyková bariéra vznikající při pastorových kázáních, která probíhají povětšinou v češtině. U této skupiny též dochází k výraznějšímu praktikování „romské zbožnosti“, vůči které se pastor negativně vymezuje. Důvodem může být i to, že dle některých pastor sám „dělá rozdíly“ a nejméně obyvatelé osad ho prý nezajímají tolik jako ostatní. To svědčí také o tom, že i sám pastor se řídí pravidly konceptu rituální čistoty. Tuto tezi navíc podpírá skutečnost, že sám služby v týdnu v osadách s nižším statusem nevykonává a místo něj tam jezdí jeho diákon.

O konverzi dále nejeví zájem relativně integrovaní Romové. Důvodů k tomu může být několik. Například již zmiňovaná sociální distance vůči skupině Romů žijících v prostředí osad vyplývající z konceptu rituální nečistoty. Pro skupinu žijící integrovaně mezi majoritou ztrácí sbor význam i tím, že je tvořen z převážné většiny Romy. U této skupiny se spíše můžeme setkat s touhou získat „bílý status“.

„Nová víra“ v realitě romských osad

Znaky čerstvých konvertitů bývají nadšení a horlivost. V realitě romských osad pak konvertité živě diskutují nad Biblií, skládají náboženské písně v romštině a pak se scházejí k jejich společnému zpívání. Dále pak evangelizují, tj. šíří Boží slovo, doslova na každém kroku. O pravosti „nové víry“ přesvědčují nejen své příbuzné a ostatní Romy z osad, ale i příslušníky majoritní společnosti například u lékaře, v obchodě, či na nádraží. Jako přesvědčovací argument bývá většinou zmiňována nějaká nemoc, která v důsledku „přijetí Ježíše“ zázračně odezněla.

6 O rituální nečistotě viz např. Jakoubek, 2003: 17. Další věc, která je v souvislosti s rituální nečistotou patrná, je výše/níže sociálního zabezpečení. Tato skutečnost vyplývá z dědičnosti rodového statusu rituální čistoty i bohatství a s tím související prestiže v osadě. Status rituální nečistoty může být připsán nejen jedinci/rodině, ale i celé osadě. Stejně tak rituální nečistota může souviset s určitým regionem.

„Mala som v nohe rakovinu. Tak mi povedali, že musím na operáciu. Ale pastor dal na mňa ruky, modlil sa za mňa, nech ten duch ide do mňa, a uzdravila som sa.“

Co všechno může znamenat „přijetí Ježíše“?

Akt „přijetí Ježíše za osobního Spasitele“ (což umožňuje pouze sbor a nikoliv katolická církev), je brán jako zásadní pro změnu dosavadního života. *„Akonáhle raz prijmeš Ježiša do svojho srdca, si navždy spasený, Ježiš už Ťa neopustí.“* „Přijetím Ježíše“ má člověk klíč k darům Ducha svatého, například k mluvení v jazycích, jak popisuje jedna respondentka:

„Zrazu som hovorila slová, ktoré mi dal do úst Boh, zrazu som hovorila čo neviem, čo znamenalo, tie slová som si zapísala, a keď tu bol jeden z Izraela, tak mi to preložil. Hovorila som milosť, láska..“

Akt přijetí Ježíše může být díky specifické interpretaci věřících také bránou k získání „nadpřirozených schopností“, jako je kupříkladu předvídání událostí, věštění ze snů, uzdravování nemocných a některé další. Jak se dozvídáme z následujícího úryvku rozhovoru: *„Vďaka zboru a vďaka tomu, že som prijala Ježiša, teraz čokoľvek poviem, stane se to“.*

V některých případech však „přijetí Ježíše“ může být bráno pouze jako jednorázový akt, po kterém již není třeba sbor dále navštěvovat. Důvodem může být snaha „pojistit“ si vztah s Bohem, neboť pastorem je tato víra deklarována jako jediná správná. Ve specifické interpretaci pastorových slov věřícími se můžeme také setkat s názorem, že kdo nepřijme Ježíše, půjde do pekla. *„Máte vieru v Ježiša? A hovoríte jazykmi? Tak sa spozná, že Duch prehovára, a pokud rozprávate, môžete uzdravovať, a keď nie, pôjdete do pekla.“* Dalším důvodem může být víra v odpuštění hříchů, které se děje automaticky po „přijetí Ježíše“. Jak popisuje jeden respondent: *„Keď máš batoh plný hriechov a chodíš prosiť o odpustenie, ten batoh sa vyprázdni, a potom sa Ťi ide ľahšie.“*

Nové pojetí hříchu

Pojetí hříchu v „nové víře“ má svá specifika, a to zejména přísným oddělením dobra a zla, což souvisí s výše popsanou polaritou Ježíš versus Satan. Dle Emila Adama není rozdíl mezi velkým a malým hříchem, hřích je jen jeden. Za hřích, tedy přitakání Satanovi, je považováno

kouření, pití alkoholu v jakémkoliv množství, půjčování na vysoký úrok, ale i život s partnerem beze sňatku. Proto se v souvislosti s činností misie Romové snaží odmítat alkohol a prý již nepůjčují na lichvu. *„Kým som prijal Ježiša, bol som úžerník. Požičiaval som, dokonca i svojej mame na úžeru, potom mi Boh zmenil život a už nie som briešnik.“* Zároveň vzrostl počet párů, které se nechaly oddat na úřadě. To může být považováno za doklad transformace vnitřní romské morálky a hodnotového systému Romů, neboť ta pod dohledem sboru přestává platit a je nahrazena novou morálkou, morálkou „v souladu s Božím zákonem“.

| Rudňany, zastávka autobusu | foto autorka |

Vnitřní vztahy v osadě

Aktivní angažovanost v činnosti sboru Maranatha se nepřímě promítá do vnitřních vztahů mezi lidmi v osadách. Ze začátku bylo působení misie spojeno s nemalými obtížemi. Lidé v osadě se rozdělili na dva tábory – konvertity a nekonvertity. Navzájem se osočovali a mezi těmito dvěma skupinami neprobíhala prakticky žádná komunikace. Dnes je již situace klidnější.

V osadách, kde tento sbor působí déle a má určitou „členskou základnu“, je navštěvování sboru bráno jako prestižní záležitost a vnitřní stratifikace romského společenství do značné míry souvisí s tím, kteří lidé chodí do sboru. Někdy mohou být nekonvertité členy sboru označováni jako „cikáni“. Odhlédneme-li od tohoto vnitřního dělení uvnitř osady, přichází s působením sboru ještě další složka hierarchizace společnosti. Zejména ti, kteří se dostanou na vyšší post ve sboru (například diákon, pomocníci, hudebníci apod.) se totiž i ve společenském žebříčku dostanou na vyšší úroveň.

Co se týče vztahů napříč osadami, zde se pojetí rituální nečistoty do jisté míry transformuje. Ve sboru se setkávají lidé z různých osad, kteří by dříve, právě díky rituálnímu pojmání nečistoty, neměli důvod k setkávání, natožpak třeba i ke společnému stolování, jak se tomu při některých akcích sboru děje. Důkazem proměny vnímání rituální nečistoty mezi osadami je také to, že na pravidelné služby, které se konají ve všední dny přímo v jednotlivých

osadách, jezdí mimo diákonů také různí dobrovolní pomocníci z okolí v rámci dalšího šíření Božího slova.

Závěr

Předkládaný text usiluje o shrnutí některých hlavních aspektů transformace života Romů ve východoslovenských osadách způsobených působením sboru Maranatha. Činnost této náboženské organizace vyvolává mnohé rozpory. Především je ale třeba se pozastavit nad hlavní příčinou úspěšnosti pentekostálních romských sborů. Ta je v případě sboru Maranatha zcela zřejmá. Do popředí všech důvodů se dostávají jak touha po uznání vlastní hodnoty navzdory etnické stigmatizaci, tak touha po společném sdílení duchovních prožitků a lásky Boží. V neposlední řadě stojí i naděje ve zlepšení životních podmínek, kterou zde věřící dostávají. Jak ukazují slova pastora, po nichž následovalo bouřlivé „Amen!“:

„Já věřím, že Letanovce z toho, jak jsou věrní, budete zažívat nové požehnání, věřím, že Bůh vám dá jak práci, tak finance. Že Bůh není ani slepý ani hluchý, on tvoje modlitby uslyší.“

Použitá literatura:

1984. *Bible. Písmo Svaté Starého a Nového zákona*. Stuttgart: Ekumenická rada církví.
- DOBRUSKÁ, P. 2007. *Fragmenty vlivu nového náboženského směru na komunitu bystranských Romů*. Seminární práce. Praha: Filosofická fakulta Karlovy univerzity. Nepublikováno.
- JAKOUBEK, M.; PODUŠKA, O. (eds). 2003. *Romské osady v kulturologické perspektivě*. Brno: Doplněk. ISBN 80-72391402.
- JURKOVÁ, Z. 2004. Romské letniční hnutí v Čechách a na Moravě: Letmý dotyk tématu. *Romano džaniben*, říj 2004, s. 56 – 65.
- KOVÁČ, M.; MANN, A. B. (eds). 2003. *Boh všetko vidí: Duchovný svet Rómov na Slovensku – O Del sa dikhel : Romano patawiben pre Slovensko*. Bratislava: Chronos. ISBN 80-89027067.
- KOVÁČ; JURÍK. 2002. Religiozita Rómov a aktivity církví vo vzťahu k Rómom. In Vaščka, M. (ed). 2002. *Čačipen pal o Roma: súhrnná správa o Rómoch na Slovensku*. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, s. 132-133. ISBN 80-88935-46-6.
- PLACHÁ, L. 2007. *Dosah pôsobenia letničných a charizmatických hnutí u Rómov – so zameraním na transformáciu emického vnímania rómskej etnickej identity*. Diplomová práce. Bratislava: Filosofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě.
- PODOLINSKÁ, T. 2007. „Čokoládová Mária“ – „rómske kresťanstvo“ na Slovensku. *Etnologické rozpravy*, 1/ XIV, 2007, s. 51-77. ISSN 1335-5074
- PODOLINSKÁ, T. 2003. Boh alebo Satan? Úloha nového náboženského hnutia Slovo života v polarizácii rómskej kolónie v Plaveckom Štvrtku. *Slovenský národopis*, 1/51, s. 4-31.
- ŠVECOVÁ, A. 2007. *Působení Křesťanské mezinárodní misie u Romů v okolí Spišské Nové Vsi*. Bakalářská práce. Pardubice: Filosofická fakulta Univerzity Pardubice.
- VOJTÍŠEK, Z. 2004. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Praha: Portál. ISBN 80-71787981.
- Terénní deník vedený autorkou po dobu antropologického výzkumu (2007 – 2008) v oblasti.

Zusammenfassung

Was hat die Pfingstlerbewegung mit der Religiosität der Roma gemeinsam?

Der lebendige Gott

Grundlage für die vorliegende Studie ist das Wirken der Pfingstlerorganisation Maranatha in der Umgebung von Spišská Nová Ves. Die Philosophie der Pfingstlerbewegung entspricht den Normen der Roma im Prinzip von Aktion (z.B. ein starker Glaube) und Reaktion (ein besseres Leben), in Abwesenheit von Formalitäten. Die Pfingstler der Maranatha-Gemeinde betont das neue Leben in Jesus als Gegensatz zur Religiosität der Roma, wie allgemein die Polarität Gott – Teufel. Sie wendet sich gegen die Gegenständlichkeit des Katholizismus und gegen die unter Roma verbreiteten Jesus- und Mariafiguren. Der Glaube an die Mulos (Totengeister) und an magische Praktiken werden als teuflisch verdammt. Die Taufe erst im Erwachsenenalter stellt für die Roma ein Problem dar.

Unter den Roma besuchen hauptsächlich besser Gestellte die Pfingstlerversammlungen, und meist betrifft die Entscheidung über die Teilnahme gleich ganze Familiennetze. Sozial schwächer Gestellte fühlen sich nicht eingebunden und besuchen die Gottesdienste kaum, des Gleichen Roma, die im slowakischen Teil des Dorfes wohnen. Die Bekehrung zu Jesus, der „neue Glaube“, wird als Wunder wahrgenommen, oft verknüpft mit einer eigenen, wundersamen Heilung, und vermag ungeahnte, ja magische Kräfte zu entfalten. Ge- oder Verbote wie das Alkoholtrinken oder der voreheliche Geschlechtsverkehr werden nun als mit Sünde behaftet sehr ernst genommen nach anfänglichen Missstimmungen zwischen Bekehrten und nicht Bekehrten genießt der Glaube, und noch mehr das Innehaben bestimmter Ehrenämter, ein gewisses Ansehen, und aus Pfingstlersicht Ungläubige, oft in Personalunion mit rituell Unreinen, werden als „Zigeuner“ tituliert. Die Bekehrten sind andererseits nun auch in der Lage, Beziehungen mit Gruppen aufzubauen, die als rituell unrein betrachtet werden.

Peter Wagner

Romano džaniben – jevend 2008
Časopis romistických studií

Tento časopis vychází díky finanční podpoře Ministerstva kultury České republiky.

Publikace byla financována hlavním městem Praha z Celoměstských programů na podporu aktivit národnostních menšin na území hl. m. Prahy pro rok 2008.

Toto číslo je výstupem z výzkumného záměru č. MSM 0021620825
na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze

Projekt byl podpořen z prostředků Nadačního fondu obětem holocaustu.

Vydává Romano džaniben
Ondříčkova 33, 130 00 Praha 3
tel.: 222 715 947, e-mail: dzaniben@email.cz, www.dzaniben.cz
bankovní spojení: 161582339/0300
Šéfredaktor: Peter Wagner
Výkonné redaktorky: Lada Viková a Helena Sadílková
Technická redaktorka: Eva Zdařilová

Recenzovali: PhDr. Renata Weinerová, CSc.
a Ass. Prof. Mag. Dr. Dieter Halwachs

Sazba: Petr Teichman
Obálka: Daniela Kramerová s použitím fotografie Jany Kramářové
Tisk: PBtisk, Příbram
Produkcí zajišťuje nakladatelství G plus G, s.r.o.,
Plavecká 14, 128 00 Praha 2
tel: 222 588 001, e-mail: gplusg@gplusg.cz, www.gplusg.cz
Náklad: 600 ks

Doporučená cena: 160 Kč
Roční předplatné: 320 Kč (včetně poštovného a balného)
ISSN 1210-8545

Evidenční číslo podle tiskového zákona: MK ČR E 6882
Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Obsah zveřejněných polemických článků
nemusí být totožný se stanoviskem redakce. Podávání novinových zásilek povoleno
Ředitelstvím pošt Praha č.j. NP 1360/1994 ze dne 24.6.1994.